

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра загальної та диференціальної психології**

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРАКТИКА»

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
24-25 квітня 2025 року**

Одеса

2025

УДК 159.9: 37.015.3

А 43

Друкується за ухвалою Вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 16 від 29.05.2025 року)

А 43 Актуальні проблеми сучасної психології: теорія, досвід, практика / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 року) / за ред. М.Й.Казанжи. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 718 с.

Редакційна колегія: Казанжи М.Й., доктор психологічних наук, професор; Саннікова О.П., доктор психологічних наук, професор; Дідух М.Л., доктор психологічних наук, доцент; Водолазська О.О., кандидат психологічних наук, доцент; Бринза І.В., кандидат психологічних наук, доцент; Борисова О.О., кандидат юридичних наук, доцент; Василенко І.А., кандидат психологічних наук, доцент; Ульянова Т.Ю., кандидат психологічних наук, доцент; Черножук Ю.Г., кандидат психологічних наук, доцент; Оріщенко О.А., кандидат психологічних наук, доцент.

Збірник призначений для фахівців у галузі психології, наукових дослідників і практиків, викладачів закладів вищої освіти, педагогів і вихователів, докторантів, аспірантів та студентів. Рекомендації щодо впровадження результатів конференції полягають у підвищенні обізнаності науковців, викладачів і аспірантів щодо наслідків та перспектив становлення особистості у невизначеному світі та можливостей практичного використання досягнень загальної психології, психології особистості, історії психології тощо в сучасних умовах освіти та науки.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу покладено на авторів статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ISBN 978-617-7757-40-4

©Автори статей, 2025
© Університет Ушинського

2025

3. Кузікова С., Зливков В., Лукомська С., Щербак Т., Котух О.К Психологічний супровід особистості в умовах війни: навч. посібник. Київ.Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2024. 260 с.

4. Савченко О., Калюк О. Діагностична методика когнітивних аспектів суб'єктивного благополуччя. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2022. Вип. 1. С.89-101.

5. Таранцов Є. Ю., Гребенюк Д. І., Валика Н. В. Психологічні особливості адаптації та інтеграції в громади внутрішньо переміщених осіб. *Journal of Psychology Research*. 2024. Т.30. № 13. С.90-100.

УДК: 159.923

Чебикін О.Я.,
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики практичної психології,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Мішеніна А.В.,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

ЖІНОЧА АТРАКТИВНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ РЕСУРС: ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ З ЖІНКАМИ ТА ЧОЛОВІКАМИ В КОНТЕКСТІ СПРИЙНЯТТЯ ТА ГЕНДЕРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Анотація. У статті представлено результати дослідження жіночої атрактивності у професійній

соціально-комунікативній взаємодії. Виявлено п'ять її компонентів; з'ясовано, що фізичний і соціально-ролевий є провідними у створенні позитивного враження. Встановлено позитивний зв'язок між рівнем атрактивності та комфортом взаємодії. Доведено, що атрактивність є основним чинником комунікативної ефективності жінок.

Ключові слова: жінка, атрактивність, взаємодія, комфорт, професійна діяльність.

Abstract. The article presents the results of a study of female attractiveness in professional social and communicative interaction. Five components of attractiveness were identified; it was found that physical and social role components are the leading factors in creating a positive impression. A positive correlation between the level of attractiveness and the comfort of interaction was established. It has been proven that attractiveness is the main factor in women's communicative effectiveness.

Key words: woman, attractiveness, interaction, comfort, professional activity.

У сучасному соціокультурному просторі зовнішня привабливість жінки набуває все більшого значення, виходячи за межі суто естетичного явища та трансформуючись у вагомий соціальний ресурс. Жіноча атрактивність відіграє важливу роль у процесах міжособистісної комунікації, впливає на формування перших вражень, сприяє або ж перешкоджає

встановленню довіри, взаєморозуміння та ефективної взаємодії у різних соціальних контекстах.

Особливо актуальним є аналіз того, як жіноча привабливість впливає на комунікацію в гендерному аспекті – тобто в процесах взаємодії жінок з іншими жінками та з чоловіками. Тому, що у кожному з цих випадків виникають специфічні психологічні й соціальні механізми сприйняття, які часто формуються під впливом суспільних стереотипів, культурних норм та особистого досвіду.

Дослідження жіночої атрактивності як соціального ресурсу дозволяє глибше зрозуміти гендерні особливості спілкування, і виявити потенціал цього явища для формування соціального капіталу, побудови кар'єри, створення мереж підтримки та впливу.

Українські вчені О.Чебикін та А.Кленчу дослідили психологічні аспекти жіночої атрактивності, а саме: взаємозв'язок між зовнішньою привабливістю та соціальними взаємодіями. Вони розглянули, як фізичні характеристики жінки можуть впливати на її сприйняття в суспільстві, звернули увагу на психологічні фактори, що формують жіночу привабливість у різних соціальних контекстах [3]. Зарубіжні вчені M.Fisher та M.Voracek визначили фактори, що визначають фізичну привабливість жінок. Автори детально зосередилися на біологічних і еволюційних аспектах жіночої привабливості, аналізуючи, як різні фізичні характеристики (форма тіла, обличчя) впливають на оцінку краси [4].

Зовнішня привабливість жінки впливає на її становище у суспільстві, особливо в сферах, де важливі публічні виступи, ділова комунікація або медіа-простір. Дослідження вказують, що атрактивні жінки мають вищі шанси на отримання престижної роботи, більше соціального визнання, але також стикаються з гендерною об'єктивацією.

Атрактивність як соціальний ресурс являється потужним інструментом, який впливає на те, як інші сприймають особу. Вона є зовнішнім естетичним аспектом, сигналом про внутрішні якості, потенціал та соціальний статус. Привабливість може посилювати позитивне ставлення до людини, сприяти швидшому встановленню довіри і створенню сприятливих перших вражень. Однак у певних ситуаціях її вплив може бути двозначним: з одного боку, атрактивність може приховувати чи зменшувати важливість професійних або інтелектуальних якостей, підкріплюючи стереотипи про жінок чи чоловіків лише як об'єкти привабливості. З іншого боку, приваблива зовнішність може допомогти в професійних контактах, зробити людину більш запам'ятовуваною, але водночас створює ризик, що її серйозність і компетентність будуть поставлені під сумнів. Тому атрактивність у професійному контексті може як підсилювати, так і нівелювати визнання інших якостей, залежно від ситуації та сприйняття.

Якщо розглядати з точки зору гендерної взаємодії, то жіноча привабливість виконує естетичну функцію, стає важливим соціальним ресурсом, що впливає на сприйняття, поведінкові моделі та комунікативні

стратегії. Соціально-психологічні дослідження свідчать про те, що жінки, як правило, віддають перевагу партнерам, які володіють певними ресурсами – матеріальними, інтелектуальними або психологічними – демонструють навички турботи, захисту і відповідальності, необхідні для потенційного батьківства.

Натомість чоловіки в процесі міжособистісної взаємодії надають значної ваги фізичній привабливості жінки, сприймаючи її як непрямий сигнал до здоров'я, молодості та здатності до продовження роду. Такий підхід, закріплений еволюційно, впливає на характер комунікації, очікування в діалозі та форми невербального контакту. Усвідомлюючи значущість зовнішньої привабливості, жінки часто включають її в арсенал соціальних стратегій – особливо, в професійному та особистісному спілкуванні. Конкуренція за увагу, ресурсного партнера чи соціальне визнання може активізуватись у певні періоди життєвого циклу – зокрема в часи підвищеної репродуктивної активності. У таких ситуаціях атрактивність стає елементом жіночої ідентичності, який активно використовується у взаємодії як із чоловіками, так і з іншими жінками [3, С.148].

Розглянемо основні гендерні відмінності у сприйнятті, які впливають як на повсякденну, так і на професійну комунікацію між чоловіками та жінками.

Отже, жіноча привабливість – це не просто біологічна або візуальна характеристика, а потужний соціальний сигнал, який впливає на структуру

комунікації, емоційне сприйняття та формування міжгендерних відносин.

Наукові дослідження підтверджують, що жінки зазвичай володіють більшим словниковим запасом і мають підвищену потребу у спілкуванні. Для емоційного комфорту їм важливо мати можливість обмінюватися думками з кимось протягом дня, навіть якщо це буде коротка розмова. Зокрема, Шотландська лінгвістка Е.Слембек, дійшла висновку, що жіноче мовлення характеризується більшою емоційністю, образністю та багатством лексики порівняно з чоловічим – і це спостерігається незалежно від рівня освіти [1, С.716].

Однією з причин цього феномену є особливості функціонування мозку. Зони, що відповідають за мовлення і лінгвістичні здібності, у жінок зазвичай розвинені сильніше, ніж у чоловіків. Натомість чоловіки частіше демонструють високий рівень абстрактного мислення та логічного аналізу. Функції відповідають за вміння вибудовувати стратегії, аргументацію та нестандартно підходити до вирішення проблем. Винятки з цієї загальної картини трапляються нечасто – за оцінками дослідників, лише у 5-8% випадків.

Крім нейрофізіологічних відмінностей, труднощі у взаєморозумінні між чоловіками і жінками можуть виникати через відмінні стилі комунікації. Чоловіча комунікативна стратегія носить більш прямолінійний, домінантний і навіть агресивний характер, орієнтована на результат, часто набирає форми монологу. Жіноча стратегія, навпаки, є більш емоційно чутливою,

гнучкою та адаптивною. Вона спрямована на створення доброзичливої атмосфери, збереження емоційного контакту і досягнення згоди між співрозмовниками [Ошибка! Источник ссылки не найден., С.37].

У цьому контексті не дивно, що чоловіки частіше комфортно почуваються в умовах публічного виступу, де є можливість демонструвати впевненість і лідерство. Жінки ж, навпаки, зазвичай віддають перевагу приватним розмовам, де можуть проявити емоційну підтримку, співпереживання та побудувати глибший міжособистісний зв'язок. Гендерні відмінності у мовленні та комунікативній поведінці формуються під впливом біологічних чинників і соціальних стереотипів, які потрібно враховувати у процесі міжособистісної взаємодії, особливо в контексті гендерно-чутливої комунікації.

Отже, що жіноча привабливість виступає важливим соціальним ресурсом, що впливає на міжгендерну взаємодію, комунікацію та соціальні зв'язки. Вона має значення для побудови кар'єри та створення мереж підтримки. Гендерні відмінності у стилях комунікації, сприйнятті та поведінці проявляються в різних аспектах взаємодії, де жінки часто орієнтовані на емоційний контакт, а чоловіки – на результат. Саме ці відмінності слід враховувати для ефективної та чутливої гендерної комунікації.

Література:

1. Генчевська О. М. Гендерні аспекти спілкування: thesis. 2017.

2. Курова А. В., Крюкова М. А. Загальна психологія: навч.-метод. посібник (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА» – Вступ до спеціальності). Одеса: Фенікс, 2019. 53 с.

3. Чебикін О.Я., Кленчу А.М. Психологія атрактивності дівчини: монографія. Одеса: Видавець М.П.Черкасов, 2012. 271 с.

4. Maryanne L. Fisher, Martin Voracek. The shape of beauty: determinants of female physical attractiveness. *Journal of cosmetic dermatology*. 2006. № 2. P.190-194.

УДК 159.922/.923:159.9.072(045)

Ченчик О.М.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ОСІБ, ЩО ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ СУВЕРЕННІСТЮ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. В статті представлено результати теоретико-емпіричного дослідження індивідуально-психологічних особливостей самоактуалізації осіб, що відрізняються суверенністю психологічного простору. Емпіричним шляхом виділені групи досліджуваних з різним рівнем суверенності та досліджено індивідуально-психологічні особливості схильності до самоактуалізації їх представників. Доведено, що суверенні особи мають прагнення до максимально

Казанжи М.Й., Котовська Г.І. Особливості інтуїтивних характеристик студентів з різним типом професійної самореалізації.....	146
Калужинський Я.В. Суб'єктивне відчуття болю при посттравматичних стресових розладах внаслідок органічного ураження центральної нервової системи.....	155
Коваленко Т.В. Психологічні особливості осіб з різним рівнем нарцисизму.....	165
Козлова О. Особливості взаємозв'язку показників перфекціонізму та тривожності.....	174
Кравченко О.О. Мотиваційний аспект професійного саморозвитку особистості.....	181
Осіченко А.Д. Стратегії вирішення конфліктів подружжя різного рівня задоволеності шлюбом.....	187
Пригаріна П.А. Співвідношення параметрів психологічного здоров'я та показників життєстійкості і психологічного благополуччя особистості.....	201
Рукас Г.С. Суверенність осіб, що відрізняються особистісною зрілістю.....	209
Саннікова О.П., Домасова О.В. Факторна структура особистості успішного маніпулятора.....	218
Саннікова О. П., Терехова Н.В. Взаємозалежність показників рішимості і схильності до соціальної адаптивності.....	234
Сокол Т.В. Особливості переживання психологічного благополуччя особистості в умовах війни.....	242
Ульянова Т.Ю., Рибак Д.А. Співвідношення показників мотивації і схильності до ризику.....	251
Ульянова Т.Ю., Русавська А.П. Дослідження взаємозалежності комунікативної креативності та локусу контролю.....	263
Ульянова Т.Ю., Ткач С. Г. Співвідношення гендерного типу з тривожністю, фрустрацією, агресією та ригідністю.....	271
Ульянова Т.Ю., Черкасова Т.О. Психологічне благополуччя і парціальні позиції життєстійкості: аналіз зв'язків.....	283
Чебикін О.Я., Мішеніна А.В. Жіноча атрактивність як соціальний ресурс: особливості комунікації з жінками та чоловіками в контексті сприйняття та гендерної взаємодії.....	292
Ченчик О.М. Самоактуалізація осіб, що відрізняються суверенністю психологічного простору.....	299